

Til Stortingets helse- og omsorgskomiteé

Vår dato: 03.11.2021

Teknas innspill til Statsbudsjettet 2022

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 92 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Helseanalyseplattformen - Fullfinansiering av oppstartskostnader i 2022

Tekna viser til arbeidet med å få på plass Helseanalyseplattformen (HAP). Tekna mener det er svært viktig at denne tjenesten fullfinansieres med statlige midler i 2022 da prosjektet er i en oppstartsfase.

Tekna representerer forskere, næringsutviklere og studenter som hver dag bidrar til å gi bedre helsetilbud og til å skape verdier gjennom næringsutvikling. Det ligger et svært stort potensial for en kraftfull utvikling på disse områdene hvis vi får utnyttet våre helsedata på en god måte. Tekna er derfor svært positive til at HAP blir etablert og kommer i full drift så raskt som mulig.

Tekna registrerer at man legger til grunn at finansieringen skal skje gjennom brukerbetaling og statlige midler. Tekna mener det er høyst usikkert om det i det hele tatt er mulig å få startet opp og gjennomført prosjektet basert på brukerbetaling. Det er svært viktig at vi ikke mister tid og at vi nå i startfasen får opp en plattform som stimulerer til bruk. E-helsedirektorat har varslet at egenbetalingen vil være høy ved lav bruk, men vil kunne reduseres ved høy bruk.

Lav bruk svekker inntektene til plattformen og vi risikerer å ikke få midler til videre utvikling og drift uten en betydelig høy egenbetaling fra de få som bruker plattformen i en startfase. Det er derfor viktig at insentivene for å bruke helseanalyseplattformen er kraftfulle. Pris er førende på bruk. Ved lav pris får vi opp bruken, utviklingen av tjenesten vil få fart og brukerne vil raskt komme i gang med sine forsknings- og utviklingsprosjekter. Det må legges vekt på at plattformen skal bidra til bedre helsetjenester, noe vi som samfunn må investere i. Helsetjenester og helseteknologi er et område med økende konkurranse internasjonalt og det er derfor vesentlig at HAP raskt utvikles og gjøres brukervennlig og at ikke høy pris gjør at vi taper tid og blir et hinder for å kunne hevde oss i den internasjonale konkurransen.

Tekna mener derfor den statlige innsatsen bør være stor i oppstarten av plattformen.

Tekna mener Stortinget må bevilge 100 millioner kroner i budsjettet for 2022 til å dekke oppstartskostnader knyttet til Helseanalyseplattformen.

Forskriftsfesting av ny finansieringsmodell

Tekna ser det er knyttet stor usikkerhet til valg av finansieringsmodell for å drifte HAP etter oppstart.

Tekna vil advare mot at man lager en ineffektiv og kostnadskrevenne modell for brukerfinansiering. Det bevilges i dag midler over statsbudsjettet, midler som tildeles gjennom konkurransebaserte utlysninger, eksempelvis via Forskningsrådet, til forskning og utvikling. Økt brukerfinansiering betyr at de som vil bruke dataene til ulike formål, ofte vil måtte søke midler for å få dekket sine kostnader til kjøp av tjenester fra HAP gjennom slike tilskuddsordninger. Det å finne rette tilskuddsordninger for deretter å søke midler, i en konkurranse, betyr svært mye ressurser brukt på administrasjon og byråkrati uten garanti for hva man kan hente inn. Det fremstår som svært ineffektivt og lite hensiktsmessig at midler må gå veien via søknadsbaserte tilskuddsordninger, for å finansiere drift av en plattform som er av så stor samfunnsverdi.

Tekna vil også vise til at det er forskergrupper og enkeltforskere som jobber utenom eksternfinansierte prosjekter, for disse vil en høy brukerbetaling være svært krevende å finansiere.

Vi har mange små og mellomstore bedrifter som vil være avhengig av data for å skape gode produkter og tjenester. Å reise kapital i en oppstarts- og utviklingsfase er svært krevende og Tekna mener det må tas hensyn til dette i arbeidet med en finansieringsløsning.

Vi advarer mot en modell hvor man pålegger forskere, studenter og næringsaktører å måtte skaffe ekstern finansiering for å kunne bruke plattformen. Tekna mener det derfor må gjøres en grundig gjennomgang av hvor midler til brukerfinansiering skal komme fra, all den tid dette sjelden tas fra den enkelte forsker eller students egen lomme.

Tekna mener arbeidet med forskriften må gjennom en ny runde for å sikre at modellen blir forutsigbar, funksjonell, rasjonell og vil stimulere til stor bruk av plattformen. Tekna mener derfor Stortinget må be regjeringen legge ut en ny høringssak hvor man drøfter ulike modeller for finansiering. Disse bør utarbeides i tett dialog med brukere, både forskere, næringsutviklere, studenter og utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Tekna vil vise til at man innen flere områder jobber med utvikling av dataplattformer, eksempelvis i Datafabrikken, og at man derfor må vurdere om det bør ligge noen felles premisser for finansieringen på tvers av ulike sektorinteresser i utviklingen av driftsmodeller og finansiering av slike dataplattformer. Tekna savner gode utredninger av kortsiktige og langsiktige konsekvenser og en risikovurdering av ulike finansieringsmodeller.

Tekna mener Stortinget må be regjeringen utarbeide ulike modeller for finansiering av bruk av Helseanalyseplattformen, med nødvendige risikoanalyser knyttet til de ulike modeller. Dette arbeidet må gjøres i tett dialog med brukerne av plattformen og legges ut på offentlig høring.